

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 1, 2016, pp. 171 - 186

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในโรงเรียนกัลยาณมิตร
PARENTS' ROLES IN PROMOTING THE 21st CENTURY SKILLS OF KINDERGARTENERS IN
KALYANAMITTA SCHOOL

นางสาวปวีณา สัมนาวงศ์ *

Paveena Sumnavong

ผศ.ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ **

Asst. Prof. Worawan Hemchayart, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลของโรงเรียนกัลยาณมิตรใน 4 ด้าน ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่าง การทำกิจกรรมร่วมกัน และการมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียนและชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของเด็กอนุบาลที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยพบว่า 1) การทำกิจกรรมร่วมกัน ($\bar{X} = 3.97$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการสนับสนุนให้ช่วยเหลือตนเอง ($\bar{X} = 4.25$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการร่วมทำกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 3.38$) 2) การเป็นแบบอย่าง ($\bar{X} = 3.55$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ($\bar{X} = 4.57$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการใช้เวลาว่างหรือช่วงวันหยุดในการทำงานจิตอาสา ($\bar{X} = 2.29$) 3) การให้ความรู้ ($\bar{X} = 3.44$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจำกัดเวลาในการใช้สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์การสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดเตรียมโทรศัพท์ให้ใช้เพื่อสะดวกต่อการติดตาม ($\bar{X} = 1.35$) 4) การมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 3.21$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการช่วยเหลือโรงเรียนหรือชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.93$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการติดต่อประสานงานเพื่อให้สะดวกต่อการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 2.52$)

* นิสิธมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: ms.paveena@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: worawan.h@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this research was to study the parents' roles in promoting the 21st century skills of kindergarteners in Kalyanamitta School in four aspects. The sample comprised 84 parents of kindergarteners in the third semester of the 2015 academic year. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research results showed that overall parents' roles in promoting 21st century skills was at a high level ($\bar{X} = 3.57$). Each aspect was as follows in descending mean order: 1) Group participation ($\bar{X} = 3.97$): encouraging children to do things on their own had the highest mean ($\bar{X} = 4.25$), and participating in activities to promote children's leadership was the lowest mean ($\bar{X} = 2.73$). 2) Modeling: following the social rules had the highest mean ($\bar{X} = 4.57$); and spending free time as a volunteer had the lowest mean ($\bar{X} = 2.29$). 3) Educating: setting a time limit for technological use had the highest mean ($\bar{X} = 4.36$); and preparing a mobile phone for children's convenience had the lowest mean ($\bar{X} = 1.35$). 4) School and community involvement: cooperating in environmental care had the highest mean ($\bar{X} = 3.93$); and coordinating with people or organizations for convenience had the lowest mean ($\bar{X} = 2.52$).

คำสำคัญ: บทบาทของผู้ปกครอง / ทักษะศตวรรษที่ 21 / เด็กอนุบาล

KEYWORDS: PARENTS' ROLES / 21st CENTURY SKILLS / KINDERGARTENERS

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการรับมือและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่การศึกษาจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อการมีพื้นฐานชีวิตที่ดีและมั่นคงของเด็กไปตลอดชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2542) รวมถึงแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่ภายในปี 2561 ต้องการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความสามารถและทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

เป้าหมายของการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ที่พึงประสงค์ คือ ช่วยบ่มเพาะคนไทยให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพ กล่อมเกล่าให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุข ช่วยนำประเทศไปสู่ระดับการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน พร้อมกับเป็นสังคมที่อยู่ดีมีสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) เคย์ (2556) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นทักษะที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เป้าหมายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะไม่ใช่ตัวความรู้อีกต่อไป เพราะความรู้นั้นมีมากมายมหาศาลเกินกว่าที่จะมอบให้นักเรียนได้ นักเรียนในศตวรรษใหม่มีหนทางค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากทุกหนแห่งทั้งในสิ่งแวดล้อมและอินเทอร์เน็ต การมอบความรู้เป็นรายวิชาจะไม่ทันต่อสถานการณ์โลก เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้อะไรบ้างขึ้นกับบริบทของแต่ละคน แต่ที่ทุกคนควรมีคือความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลาตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (เบลล์ก้า และ แบรนต์, บรรณาธิการ, 2556) สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) ที่กล่าวว่าเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ต้องการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อจะดำรงชีวิตได้ในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในยุคใหม่ เพื่อปูพื้นฐานความรู้และทักษะสำหรับการมีชีวิตที่ดีในภายหน้า ด้วยการให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกับผู้อื่น แล้วเกิดการเรียนรู้ภายในใจและสมองของตนเอง โดยพลังการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ งานที่เน้นความรู้ เครื่องมือดิจิทัล วิถีชีวิต ผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ และความต้องการทักษะในการดำรงชีวิตสมัยใหม่ ได้แก่ การแก้ปัญหา ความสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ ความยืดหยุ่น และอื่นๆ

Partnership for 21st Century Learning (2015) ได้กำหนดกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน โดยผสมผสานความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อการประสบความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 1) สาระวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่าน ภาษาของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและความเป็นพลเมืองที่ดี และแนวคิดเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความตระหนักเกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ 3) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่ การรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ การรู้ด้านสื่อ และการรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการชี้นำตนเอง ทักษะด้านสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ Binkley et al. (2012) ที่ระบุถึงองค์ประกอบของทักษะศตวรรษที่ 21 ไว้ 4 ประการ คือ 1) วิธีการคิด ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ และการเรียนรู้และการรู้คิด 2) วิธีการทำงาน ได้แก่ การสื่อสาร และความร่วมมือ 3)

เครื่องมือสำหรับการทำงาน ได้แก่ การรู้สารสนเทศ และการรู้เทคโนโลยีและการสื่อสาร 4) ทักษะสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ ทักษะความเป็นพลเมืองของประเทศและของโลก ทักษะชีวิตและอาชีพ ความรับผิดชอบตนเองและสังคม ซึ่งรวมถึงความสามารถและการตระหนักรู้ในวัฒนธรรม นอกจากนี้ Partnership for 21st Century Learning (2015) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ได้กับเด็กเล็กผ่านการใช้มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการศึกษา การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมกับชุมชนและโลกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยในสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญและมีอิทธิพลกับตัวเด็กมากที่สุด พ่อแม่และผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 ให้กับเด็ก ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในภายหน้า ดังนั้น พ่อแม่และผู้ปกครองจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติทักษะต่างๆ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ซึ่งจะ让孩子เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ มีคุณค่าต่อสังคม สามารถดูแลตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีความซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างปลอดภัย โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงรู้เท่าทันเหตุการณ์ในสังคม การฝึกให้เด็กได้รู้จักและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิต โดยเฉพาะในสถานการณ์จริงเช่นที่บ้าน เท่ากับเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ เด็กที่มีทักษะชีวิตที่ดีจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีอารมณ์ที่เบิกบาน สามารถปรับตัวได้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย (จิระพันธ์ พูลพัฒน์, 2556; ระพีพรรณ พัฒนาเวช, 2555)

โรงเรียนกัลยาณมิตร (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นโรงเรียนที่มีกระบวนการการเรียนรู้แบบองค์รวมโดยมีแนวทางพุทธธรรมเป็นแกนหลักเชื่อมโยงกับตัวอย่างจริงที่เป็นทักษะชีวิต ให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำวันและการทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในระดับปฐมวัย ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีความตั้งใจในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กร่วมกับโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นอย่างมาก มีการจัดโครงการห้องเรียนสำหรับพ่อแม่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อ กิจกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในฐานะกัลยาณมิตรคู่แรกของเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นองค์รวม โดยมีแนวคิดที่เด็กเป็นผล พ่อแม่เป็นเหตุ ดังนั้น บุคลิก ท่าที และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงได้รับการหล่อหลอมและซึมซับจากพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้การสอนตามแนวทางของโรงเรียน เพื่อการเลี้ยงดูและสร้างวิถีชีวิตทางบ้านที่สอดคล้องกัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กในศตวรรษที่ 21 จึงถือเป็นความท้าทายใหม่ที่โรงเรียนและผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมสั่งสอน เพื่อให้เด็กค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปลุกฝังทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในโลกสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยสื่อและ

เทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าไม่มีงานวิจัยใดศึกษาเกี่ยวกับทักษะศตวรรษที่ 21 ในระดับปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในโรงเรียนกัลยาณมิตร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพ และมีความพร้อมในการศึกษาและเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

คำถามการวิจัย

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในโรงเรียนกัลยาณมิตรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลใน 4 ด้าน ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่าง การทำกิจกรรมร่วมกัน และการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะศตวรรษที่ 21 แนวทางการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 และบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21	1. การให้ความรู้	1.1 สุขภาพ
		1.2 โลกและสิ่งแวดล้อม
		1.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
		1.4 การเงินและเศรษฐศาสตร์
	2. การเป็นแบบอย่าง	2.1 การเป็นพลเมือง
		2.2 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
	3. การทำกิจกรรมร่วมกัน	3.1 การเรียนรู้และนวัตกรรม
		3.2 ทักษะชีวิตและอาชีพ
	4. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน	4.1 การประสานงาน
		4.2 การสนับสนุนการเรียนรู้
		4.3 การสร้างสรรค์งานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปกครองซึ่งประกอบด้วยบิดา มารดา หรือผู้ดูแลหลักของเด็กอนุบาลที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนกัลยาณมิตรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 100 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปกครองจำนวน 84 คน ซึ่งได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเป็น 95% ความคลาดเคลื่อนเป็น 5% (วรณี แกมเกตุ, 2555) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาในแต่ละห้องเรียนจำนวน 12 ห้อง ได้ผู้ปกครองเด็กอนุบาลห้องละ 7 คน รวมเป็นจำนวน 84 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากรายชื่อเด็กในแต่ละห้องเรียนเพื่อให้ได้ผู้ปกครองเด็กตามจำนวนที่กำหนดดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ห้องที่ 1	8	7
ห้องที่ 2	8	7
ห้องที่ 3	8	7
ห้องที่ 4	8	7
ห้องที่ 5	8	7
ห้องที่ 6	8	7
ห้องที่ 7	8	7
ห้องที่ 8	8	7
ห้องที่ 9	9	7
ห้องที่ 10	9	7
ห้องที่ 11	9	7
ห้องที่ 12	9	7
รวม	100	84

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถามบทบาทของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ วุฒิทางการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และความสัมพันธ์กับเด็ก

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง หรือทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
- 4 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง หรือเกือบทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
- 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หรือเป็นบางครั้งเมื่อมีโอกาส
- 2 หมายถึง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง หรือนานๆ ครั้งเมื่อมีโอกาส
- 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย หรือไม่เคยนึกถึง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ มีลักษณะปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณมิตร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับครูประจำชั้นเพื่อแจกให้กับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาในการขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับคืนทั้งสิ้นจำนวน 69 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.14

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อนนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีการส่งเสริมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีการส่งเสริมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีการส่งเสริมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีการส่งเสริมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ตามประเด็น และแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียงเป็นประเด็น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในโรงเรียนกัลยาณมิตร สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.2 มีความสัมพันธ์กับเด็กคือเป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 81.2 มีสถานภาพสมรสและอาศัยอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 98.6 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 58 จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 58 ประกอบอาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 56.5 และมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 90,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 71

2. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล

บทบาทในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้ปกครองส่วนใหญ่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีสองด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกัน ($\bar{X} = 3.97$) และการเป็นแบบอย่าง ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนที่เหลืออีกสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ความรู้ ($\bar{X} = 3.44$) และการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 3.21$) ตามลำดับ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของระดับการปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริม ทักษะศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การให้ความรู้	3.44	0.43	ปานกลาง
การเป็นแบบอย่าง	3.55	0.49	มาก
การทำกิจกรรมร่วมกัน	3.97	0.54	มาก
การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน	3.21	0.70	ปานกลาง
รวม	3.57	0.42	มาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน ตามลำดับของค่าเฉลี่ย พบว่า

2.1 การทำกิจกรรมร่วมกัน บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 เกือบทุกรายการอยู่ในระดับมาก ($3.83 \leq \bar{X} \leq 4.25$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก ได้แก่ การสนับสนุนให้ช่วยเหลือตนเอง ($\bar{X} = 4.25$) การร่วมทำกิจกรรมอื่นที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา/การสื่อสาร/การทำงานกับผู้อื่น/ความคิดสร้างสรรค์หลังเลิกเรียนหรือในวันหยุด และการสนทนาพูดคุย/ใช้คำถามเพื่อ

กระตุ้นให้บุตรหลานแสดงความคิดเห็นและสื่อสารเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.10$) มีเพียงหนึ่งรายการที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การร่วมทำกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำกับบุตรหลาน ($\bar{X} = 3.38$)

2.2 การเป็นแบบอย่าง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 เกือบทุกรายการอยู่ในระดับมาก ($3.58 \leq \bar{X} \leq 4.20$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การปฏิบัติตามประเด็นที่สังคมรณรงค์ มีเพียงหนึ่งรายการที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ($\bar{X} = 4.57$) รายการที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การดูทีวี/ฟังวิทยุเพื่อติดตามข่าวสารบ้านเมือง ($\bar{X} = 2.74$) รายการที่อยู่ในระดับน้อยคือ การเป็นอาสาสมัคร/ใช้เวลาว่างหรือช่วงวันหยุดในการทำงานจิตอาสา ($\bar{X} = 2.29$)

2.3 การให้ความรู้ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 เกือบทุกรายการอยู่ในระดับมาก ($3.67 \leq \bar{X} \leq 4.36$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก ได้แก่ การจำกัดเวลาในการใช้สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์การสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$) และการสอนให้รู้จักกระแสข่าวอันตรายจากคนแปลกหน้า ($\bar{X} = 4.28$) รายการที่อยู่ในระดับปานกลางมีสามรายการ ($3.35 \leq \bar{X} \leq 3.43$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การอธิบายถึงโทษหรืออันตรายที่เกิดจากการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีเพียงหนึ่งรายการที่อยู่ในระดับน้อยคือ การสอนการใช้คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตในการค้นหาข้อมูลความรู้ ($\bar{X} = 1.81$) และหนึ่งรายการที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ การจัดเตรียมโทรศัพท์มือถือหรือบัตรเติมเงินโทรศัพท์ให้ใช้เพื่อสะดวกต่อการติดตามหรือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ($\bar{X} = 1.35$)

2.4 การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 เกือบทุกรายการอยู่ในระดับปานกลาง ($2.52 \leq \bar{X} \leq 3.46$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองลำดับแรก ได้แก่ การช่วยเหลือโรงเรียนหรือชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.93$) และการสนับสนุน/แนะนำให้บุตรหลานเสนอตัวในการทำกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.62$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสองลำดับสุดท้าย ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับบุคคล/องค์กรต่างๆ เพื่อให้สะดวกต่อการทำงานร่วมกันกับโรงเรียนหรือชุมชน ($\bar{X} = 2.52$) และการนำเสนอ/ดำเนินการโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 2.71$) ส่วนรายการอื่นอยู่ในระดับมาก ($3.52 \leq \bar{X} \leq 3.93$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การช่วยเหลือโรงเรียนหรือชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถาม 84 คน นำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ปัญหาพบว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 (2 คน) ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูในการบังคับใช้เทคโนโลยีในบริบทสังคม (2 คน) การขาดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเป็นแบบอย่างและการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน (2 คน) และการไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา (1 คน)

3.2 ข้อเสนอแนะพบว่า ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (2 คน) ควรส่งเสริมทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศให้แก่เด็ก (2 คน) ควรสอนให้เด็กจดจำข้อมูลสำคัญและการ

ปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน (1 คน) ควรสอนให้เด็กรู้เท่าทันสื่อและจำกัดการใช้เทคโนโลยี (1 คน) ควรส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมและความเป็นไทย (1 คน) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา (1 คน) และควรปรับวิธีการสอนของแต่ละห้องให้เป็นแนวเดียวกัน (1 คน)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในโรงเรียนกัลยาณมิตรมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1. การทำกิจกรรมร่วมกัน

ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด ซึ่งเป็นด้านที่มีผลต่อการส่งเสริมทักษะของเด็กโดยตรง โดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำร่วมกับเด็กมากที่สุดคือ การให้บุตรหลานช่วยเหลือตนเองขณะพาไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจาณุกิจน์ มงคลวัจน์ (2557) ที่พบว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยการให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันมากที่สุด การพาเด็กไปรับประทานอาหารนอกบ้านนอกจากจะเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองแล้ว ยังเป็นโอกาสที่ดีในการส่งเสริมทักษะทางสังคมแก่เด็ก ให้เด็กเรียนรู้มารยาทในการรับประทานอาหารและวิธีการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมอีกด้วย สอดคล้องกับจิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2556) ที่ระบุถึงทักษะชีวิตที่จำเป็นต้องพัฒนาให้แก่เด็กปฐมวัยมี 17 ทักษะ ซึ่งมีเรื่องของการช่วยเหลือตนเองและบุคคลอื่น มารยาทในการรับประทานอาหาร และการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ รวมอยู่ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อมอันเป็นที่รัก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมทักษะให้กับเด็กผ่านกิจกรรมที่เด็กสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ฝึกคิด แก้ปัญหา สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและให้คำชี้แนะ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกับผู้อื่น แล้วเกิดการเรียนรู้ภายในใจและสมองของตนเอง โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก การใช้เวลาร่วมกันของครอบครัวอย่างมีคุณภาพเป็นเวลาที่สมาชิกจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งทางความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติตน เป็นเวลาที่ผู้ใหญ่ได้ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการทำกิจกรรมร่วมกันในบ้านและนอกบ้าน เช่น กินอาหารร่วมกัน อ่านหนังสือกับลูกเป็นประจำ ทำงานบ้านด้วยกัน สอนการบ้านลูก เล่นเกมวางแผนทำกิจกรรมนอกบ้าน สนับสนุนกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ เป็นต้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า กิจกรรมที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำร่วมกับเด็กน้อยที่สุด คือ การร่วมทำกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำกับบุตรหลาน อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าการส่งเสริมความเป็นผู้นำให้เด็กอนุบาลเป็นเรื่องที่ยากเกินวัยและเป็นเรื่องไกลตัวเด็ก สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ที่กล่าวว่าปัจจุบันยังคงมีพ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีความเข้าใจว่าผู้นำเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นการสร้างลูกให้เป็นผู้นำนั้นจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและไกลตัวเกินกว่าที่พ่อแม่จะทำได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ทุกคนสามารถที่จะพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองได้ เนื่องจากการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนสั่งสมประสบการณ์ ยิ่งฝึกตั้งแต่เด็กยิ่งได้เปรียบ โดยพ่อแม่เป็นกุญแจสำคัญทั้งในเรื่องของการเป็นแบบอย่าง การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการเป็นผู้นำ รวมทั้งการหล่อหลอมลักษณะชีวิตพื้นฐาน การเปิดโอกาสให้ลูกได้รับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อสั่งสมเป็นต้นทุนชีวิตในการสร้างลูกให้เป็นผู้นำที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

2. การเป็นแบบอย่าง

ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมมากที่สุด อาจเพราะเป็นเรื่องที่เด็กพบเห็นบ่อยในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นเรื่องพื้นฐานของการเป็นพลเมืองและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมที่ผู้ปกครองควรปลูกฝังเด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของมูจลินท์ กลิ่นหวล (2558) ที่พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาลด้านทักษะทางสังคมในเรื่องของการสามารถเข้าแถวรอคอยได้โดยไม่แซงเพื่อนหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด UNESCO (2005) ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นการให้การศึกษาเด็กตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อการเป็นพลเมืองที่มีความคิดชัดเจนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมือง สิทธิมนุษยชน รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เด็กไทยยุคนี้จะต้องเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลกที่มีคุณภาพ และต้องมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันอย่างมีความสุขด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรม (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2557) ดังนั้น ผู้ปกครองควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้เด็กค่อยๆ ซึมซับและเลียนแบบวิธีการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถปฏิบัติตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (อ้างถึงใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) ที่กล่าวว่า ตัวแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เด็กสามารถซึมซับพฤติกรรมจากต้นแบบมาเป็นของตัวเอง เมื่อเด็กเลียนแบบจากพ่อแม่ จากการแสดงออก พฤติกรรม คำพูด หรือแม้แต่ความรู้สึกนึกคิดของพ่อแม่ เด็กก็ซึมซับรับไว้ได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นอาสาสมัครใช้เวลาว่างหรือช่วงวันหยุดในการทำงานจิตอาสาในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จึงอาจมีเวลาไม่มากพอในการไปทำกิจกรรมดังกล่าว รวมถึงการไม่ได้ติดตามหรือรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา ทำให้ไม่มีโอกาสได้ไปเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การมีแบบอย่างที่ดีในเรื่องจิตอาสาจะช่วยพัฒนาความรู้สึกรู้สึกเห็นอกเห็นใจและอยากที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงความรับผิดชอบ

ต่อตนเองและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา บุญอำนวยสุข (2545) ที่พบว่าตัวแปรหนึ่งที่ส่งเสริมให้เยาวชนทำความดีเพื่อสังคมคือ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีจิตใจเมตตา กรุณา ทั้งด้วยการกระทำและกิริยาท่าทาง และการส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรทำ เช่น ให้เงินไปทำบุญ พาไปดูให้เห็นด้วยตา และมีส่วนร่วมด้วยการใช้ให้ปฏิบัติ

3. การให้ความรู้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองจำกัดเวลาในการใช้สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์การสื่อสารในระดับมาก อธิบายถึงโทษหรืออันตรายที่เกิดจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีในระดับปานกลาง สอนการใช้คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตในการค้นหาข้อมูลความรู้ในระดับน้อย และจัดเตรียมโทรศัพท์มือถือหรือบัตรเครดิตเงินโทรศัพท์ให้ใช้เพื่อสะดวกต่อการติดตาม หรือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินในระดับน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการสอนให้เด็กใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจเพราะด้วยบริบทของโรงเรียนที่เป็นแนววิถีพุทธซึ่งไม่สนับสนุนให้เด็กใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และได้รับการอบรมแรกเข้าจากโครงการโรงเรียนพ่อแม่ของโรงเรียน ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการให้เด็กในวัยนี้ใช้สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ จึงมีแนวทางปฏิบัติและวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับทางโรงเรียน สอดคล้องกับสุจิตรา ศุภรฤทัย และยุพาวดี ตรีทิพย์ธิดคุณ (2548) ที่กล่าวว่าสื่อต่างๆ มีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี แต่เด็กไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี และเด็กยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่พ่อแม่ควรเลือกสื่อที่เหมาะสมให้ลูก ว่าอะไรดูได้ อะไรดูไม่ได้ กำหนดเวลาที่เหมาะสม และให้อยู่ในสายตาพ่อแม่เพื่อชี้แนะสิ่งที่เหมาะสมกับลูก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนั้น การสอนเด็กในศตวรรษที่ 21 ให้รู้จักเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีความรู้เท่าทันสื่อที่หลากหลายในโลกยุคปัจจุบันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยผู้ปกครองสามารถให้ความรู้โดยแนะนำสื่อที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับวัยของเด็ก ร่วมใช้สื่อกับเด็ก และจำกัดเวลาในการใช้สื่ออย่างเหมาะสม เพื่อช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กตั้งแต่ปฐมวัย ดังที่ พรทิพย์ เย็นจะบก (2557) กล่าวว่าการสอนให้เด็กรู้เท่าทันสื่อควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับพวกเขา เมื่อโตขึ้นจะได้ไม่ตกอยู่ในผลกระทบของสื่อในด้านลบ สามารถอยู่กับสื่อในสังคมได้อย่างปลอดภัย และใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งกับตัวเอง สังคม และประเทศชาติ Common Sense Media (2015) กล่าวว่าเตรียมตัวเด็กทุกคนเพื่อการประสบความสำเร็จในโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีเป็นเรื่องสำคัญ แม้ว่าผู้ปกครองจะไม่อยากให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยี ผู้ปกครองก็สามารถพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับลักษณะนิสัยที่ดีในการใช้สื่อ เช่น ระยะเวลาในการใช้สื่ออย่างสมดุล การเป็นพลเมืองในโลกดิจิทัล โดยการเริ่มสอนตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยเพิ่มโอกาสให้เด็กมีนิสัยที่ดีในเรื่องเหล่านี้ติดตัวไปตลอดชีวิต

4. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชน

ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทั้งกับโรงเรียนและชุมชนในการช่วยเหลือโรงเรียนหรือชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในระดับมาก อาจสืบเนื่องมาจากที่โรงเรียนมีโครงการของเสียเหลือศูนย์ ซึ่งเป็นกิจกรรมการแยกขยะก่อนทิ้ง ที่ได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติอย่างจริงจังในชีวิตประจำวัน เพื่อฝึกฝนและปลูกฝังลักษณะนิสัยในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมีการเปิดบริการศูนย์จัดการขยะชุมชน เพื่อรองรับขยะที่คัดแยกแล้วจากครัวเรือนของผู้ปกครอง ครู และบุคลากรของโรงเรียน (โรงเรียนกัลยาณมิตร, 2558) ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีโอกาสนำขยะที่มีส่วนร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยการคัดแยกขยะจากที่บ้านแล้วนำมาส่งที่โรงเรียนเป็นกิจวัตร สอดคล้องกับโรบินสัน และ อโรนิกา (2559) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวนั้นจำเป็นยิ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนยอมเปิดโอกาสให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนจะทำให้ผู้ปกครองและโรงเรียนเข้าใจได้ร่วมกัน และมีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจโรงเรียนให้กับเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถทำได้โดยให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกรักษธรรมชาติตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อโลกและผู้อื่นในศตวรรษที่ 21 (NAAEE, 2010) ด้วยความร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นกัลยาณมิตรกัน สอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ Partnership for 21st Century Learning (2015) ที่สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยให้นักการศึกษารวมพลังแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 เข้าสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำผลวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลอย่างเหมาะสมกับวัย เช่น การส่งเสริมความเป็นผู้นำ การเป็นพลเมือง และการรู้เท่าทันสื่อในสังคม เป็นต้น
2. โรงเรียนและผู้ปกครองควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมภาษา กิจกรรมทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาล อันจะนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติที่สอดคล้องกันระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสมกับวัย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 แก่เด็กอนุบาลในระดับชั้นต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2551). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: เบรน-เบส บุ๊คส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). “ภาวะผู้นำ” สร้างได้ในวัยเยาว์. สืบค้นจาก <http://www.kriengsak.com/node/548>
- เคย์, เคน. (2556). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: สำคัญอย่างไร คืออะไร และจะทำได้อย่างไร. ใน เจมส์ เบลล์น็อก และรอน แบริน (บ.ก.), *ทักษะใหม่แห่งอนาคต : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* [21st century skills : Rethinking how students learn] (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์ส.
- จากุพจน์ มงคลวัจน์. (2557). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กก่อนอนุบาล. *วารสาร OJED*, 1(9), 563-574.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). *การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย*. รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการครบรอบ 56 ปี แห่งการสถาปนา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2556. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบลล์น็อก, เจมส์ และแบริน, รอน (บ.ก.). (2556). *ทักษะใหม่แห่งอนาคต : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* [21st century skills : Rethinking how students learn] (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์ส.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2557). นวัตกรรมเท่าทันสื่อในเด็กปฐมวัย. ใน สรวงธร นาวาผล และสายใจ คงทน (บ.ก.), *คู่มือแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย บูรณาการนวัตกรรมเท่าทันสื่อ*, หน้า 8. นนทบุรี: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูจลินท์ กลิ่นหวล. (2558). การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา). *วารสาร OJED*, 1(10), 318-328.
- ยุพา บุญอำนวยสุข. (2545). *การศึกษาการทำความดีของเยาวชน เพื่อสังคม : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดบวรนิเวศ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ระพีพรรณ พัฒนาเวช. (2555). *เด็กกับการพัฒนาทักษะชีวิต*. สืบค้นจาก <http://www.taiwisdom.org/artclnchdev/chddvpartcl04>

- โรงเรียนกัลยาณมิตร. (2558). *คู่มือผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลห้องเรียนชั้นคณะ*. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนกัลยาณมิตร. (เอกสารอัดสำเนา)
- โรบินสัน, เคน และอโรนิกา, ลู. (2559). *โรงเรียนบันดาลใจ* [Creative schools] (วิทยา ปิตชามุก, ผู้แปล) กรุงเทพมหานคร: โอเพนเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิสัยทัศน์การเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุจิตรา ศุภรฤทัย และยุพาวดี ตรีทิพย์ธิคุณ (บ.ก.). (2548). *คู่มือเสริมสร้างไอคิวและอีคิว สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็กวัยแรกเกิด - 5 ปี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2552). *เวลากับครอบครัว: คุณค่าการใช้เวลาร่วมกับครอบครัว*. สืบค้นจาก <http://www.owf.go.th/wofa/modules/website/upload/article/3064166b18edfa80a72b16d1dda28d43.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัย “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21”*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

ภาษาอังกฤษ

- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). Defining Twenty-First Century Skills. In P. Griffin, B. McGaw & E. Care (Eds.), *Assessment and teaching of 21st century skills* (pp. 17-66). Dordrecht: Springer.
- Common Sense Media. (2015). *Will my child be left behind if he doesn't use technology?* Retrieved from <https://www.commonsensemedia.org/learning-with-technology/will-my-child-be-left-behind-if-he-doesnt-use-technology#>
- NAAEE. (2010). *Early childhood environmental education programs: Guidelines for excellence*. Washington, D.C.: NAAEE Publications and Membership Office.
- Partnership for 21st Century Learning. (2015). *P21 framework definitions*. Retrieved from http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_Framework_Definitions_New_Logo_2015.pdf
- UNESCO. (2005). *Citizenship education for the twenty-first century*. Retrieved from http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-URL_ID=42111&URL_DO=DO_TOPIC&

URL_SECTION=201.html